

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Κληρονομιά>Προσαρμογή εμπράγματων δικαιωμάτων Προσαρμογή εμπράγματων δικαιωμάτων

Γερμανία

1 Ποια είναι τα εμπράγματα δικαιώματα που θα μπορούσαν να απορρέουν από κληρονομική διαδοχή σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους;

Σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο, κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου η περιουσία του περιέρχεται ως σύνολο, δηλαδή συμπεριλαμβανομένων όλων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που ανήκουν σ' αυτήν, στους κληρονόμους. Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι του κληρονομούμενου, η κληρονομιά περιουσία καθίσταται, σύμφωνα με το άρθρο 2032 του γερμανικού αστικού κώδικα (Bürgerliches Gesetzbuch — BGB), κοινή περιουσία των κληρονόμων. Η κληρονομική διαδοχή δεν έχει ως αποτέλεσμα τη σύσταση νέων εμπράγματων δικαιωμάτων. Ιδίως, τυχόν διανεμητικές διατάξεις της διαθήκης ή κληροδοσίες του κληρονομούμενου έχουν ενοχική απλώς ισχύ.

Ωστόσο, η πρακτική εμπειρία που έχει αποκτηθεί από την έναρξη της εφαρμογής του ενωσιακού κανονισμού περί κληρονομικής διαδοχής μέχρι σήμερα δείχνει ότι, ιδίως, οι περιορισμοί διάθεσης μέσω της εγκατάστασης κληρονόμου βεβαρημένου με κληρονομικό καταπίστευμα και καταπιστευματοδόχου σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο (άρθρα 2100 έως 2146 του γερμανικού αστικού κώδικα) μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα. Στην περίπτωση της καταπιστευματικής διαδοχής, ο κληρονομούμενος εγκαθιστά περισσότερους κληρονόμους διαδοχικά, κατά τρόπο ώστε ένα πρόσωπο (ο καταπιστευματοδόχος) να καταστεί κληρονόμος μόλις με την επαγωγή της κληρονομίας σ' αυτό και αφού προηγουμένως κληρονόμος ήταν κάποιο άλλο πρόσωπο (ο βεβαρημένος με το κληρονομικό καταπίστευμα κληρονόμος). Ωστόσο, ήδη με τον θάνατο του κληρονομούμενου ο καταπιστευματοδόχος αποκτά δικαίωμα προσδοκίας. Το δικαίωμα προσδοκίας αποτελεί νομικά κατοχυρωμένη θέση, η οποία προκύπτει σε περιπτώσεις απόκτησης αποτελούμενης από περισσότερες επί μέρους πράξεις, όταν ο πρώτος αποκτήσας δεν μπορεί πλέον να εμποδίσει μονομερώς τη μεταγενέστερη απόκτηση της κυριότητας (*Eigentumserwerb*) από τον επόμενο αποκτήσαντα. Το δικαίωμα προσδοκίας δεν ρυθμίζεται ρητά στον γερμανικό αστικό κώδικα. Επομένως, με δεδομένο τον κλειστό αριθμό των εμπράγματων δικαιωμάτων («*numerus clausus*» του εμπράγματος δικαίου), το δικαίωμα προσδοκίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τέτοιο δικαίωμα. Ωστόσο, πρόκειται για υποκειμενικό δικαίωμα με εμπράγματα αποτελέσματα.

Η καταπιστευματική διαδοχή εμπεριέχει σειρά περιορισμών και υποχρεώσεων για τον βεβαρημένο με το κληρονομικό καταπίστευμα κληρονόμο, ιδίως περιορισμούς της εξουσίας του διάθεσης: πράξεις διάθεσης ακινήτων καθίστανται με την επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο ανίσχυρες, στο μέτρο που θίγουν τα δικαιώματα του καταπιστευματοδόχου (άρθρο 2113 παράγραφος 1 του γερμανικού αστικού κώδικα). Το ίδιο ισχύει για τις πράξεις διάθεσης από χαριστική αιτία (άρθρο 2113 παράγραφος 2 του γερμανικού αστικού κώδικα). Ωστόσο, ο κληρονομούμενος μπορεί να απαλλάξει τον βεβαρημένο με το κληρονομικό καταπίστευμα κληρονόμο από επιμέρους τέτοιους περιορισμούς με διάταξη τελευταίας βούλησης. Οι περιορισμοί της εξουσίας διάθεσης που προκύπτουν από καταπιστευματική διαδοχή πρέπει να εγγράφονται στο γερμανικό κτηματολόγιο.

2 Καταχωρίζονται τα εν λόγω εμπράγματα δικαιώματα σε μητρώο δικαιωμάτων επί ακίνητης ή κινητής περιουσίας και, σε καταφατική περίπτωση, είναι η εν λόγω καταχώριση υποχρεωτική; Σε ποιο/-α μητρώο/-α καταχωρίζονται και ποιες είναι οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της καταχώρισης;

Σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο, κατά τον θάνατο του κληρονομούμενου, το σύνολο των δικαιωμάτων που ανήκαν σ' αυτόν περιέρχεται αυτομάτως στους κληρονόμους ή στην κοινωμία των συγκληρονόμων, χωρίς να απαιτείται για τον σκοπό αυτόν —ακόμη και για τα εγγραπτά δικαιώματα— καταχώριση σε μητρώο. Ως εκ τούτου, στο μέτρο που υφίστανται εγγραπτά δικαιώματα, τα στοιχεία που περιέχονται στο εκάστοτε οικείο μητρώο (κτηματολόγιο, εμπορικό μητρώο) καθίστανται με την επαγωγή της κληρονομίας εσφαλμένα και πρέπει να διορθωθούν. Προς τον σκοπό αυτόν, η επαγωγή της κληρονομίας πρέπει να αποδεικνύεται με έγγραφα που έχουν καταρτιστεί ή επικυρωθεί από δημόσια αρχή ή με ευρωπαϊκό κληρονομητήριο. Η πραγματοποίηση της διόρθωσης με την καταχώριση των κληρονόμων ή της κοινωμίας των συγκληρονόμων στο κτηματολόγιο αποτελεί προϋπόθεση για την πραγματοποίηση ορισμένων επακόλουθων πράξεων (π.χ. την εγγραφή βάρους επί κληρονομηθέντος ακινήτου).

Ομοίως, οι περιορισμοί διάθεσης που συνδέονται με καταπιστευματική διαδοχή, δηλαδή με το δικαίωμα προσδοκίας του καταπιστευματοδόχου, γεννώνται αμέσως με τον θάνατο. Ωστόσο, η καταπιστευματική διαδοχή εγγράφεται στο κτηματολόγιο, προκειμένου να αποτραπεί η καλόπιστη, άνευ βαρών απόκτηση από τρίτο.

Αν επιμέρους κληρονόμοι ή κληροδοχοί διατηρούν, βάσει νόμου ή διάταξης τελευταίας βούλησης, (ενοχική) αξίωση επί συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων, η κυριότητα επί των εν λόγω στοιχείων πρέπει να τους μεταβιβαστεί μέσω αντίστοιχης σύμβασης με τους κληρονόμους, αν δε πρόκειται για εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, απαιτείται και εγγραφή στο κτηματολόγιο βάσει εγγράφων που έχουν καταρτιστεί ή επικυρωθεί από δημόσια αρχή.

3 Ποια αποτελέσματα συνδέονται με την καταχώριση των εμπράγματων δικαιωμάτων;

Η καταχώριση των εμπράγματων δικαιωμάτων που έχουν περιέλθει στους κληρονόμους ή στην κοινωμία των συγκληρονόμων έχει αμιγώς δηλωτικό χαρακτήρα. Ωστόσο, αποτελεί τη βάση για την καλή πίστη των τρίτων και αποτελεί προϋπόθεση για την πραγματοποίηση ορισμένων επακόλουθων πράξεων.

4 Προβλέπονται ειδικοί κανόνες και διαδικασίες για την προσαρμογή εμπράγματος δικαιώματος το οποίο ορισμένο πρόσωπο διαθέτει βάσει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου στην περίπτωση που το εν λόγω εμπράγματο δικαίωμα δεν είναι γνωστό στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο γίνεται η επίκλησή του;

Τα εμπράγματα δικαιώματα που είναι άγνωστα στο γερμανικό δίκαιο προσαρμόζονται, καταρχήν, βάσει του νόμου σε ισοδύναμο γερμανικό νομικό θεσμό.

Εντούτοις, δεδομένου ότι για κάθε τυχόν διαδικασία καταχώρισης σε μητρώο απαιτείται πάντοτε ασφαλή βάση για την καταχώριση, ενδέχεται, κατά περίπτωση, να είναι αναγκαία μια συμπληρωματική πράξη μεταβίβασης από τους κληρονόμους, όπως απαιτείται βάσει του γερμανικού δικαίου για τις ενοχικές αξιώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο ιβ) του ενωσιακού κανονισμού περί κληρονομικής διαδοχής, οι διαδικασίες καταχώρισης σε μητρώο δεν διέπονται από τον εν λόγω κανονισμό.

Τελευταία επικαιροποίηση: 25/08/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.